

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania D. G.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.
o zasiłek chorobowy i zasiłek opiekuńczy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18
listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 22 lutego 2019 r., sygn. akt IV Ua (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 22 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w K., na skutek wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. apelacji, zmienił wyrok Sądu Rejonowego z dnia 7 grudnia 2018 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie D. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z dnia 29 marca 2018 r. w części dotyczącej zasiłków chorobowych za okresy od 4 marca 2017 r. do 14 marca 2017 r., od 16 czerwca 2017 r. do 30 czerwca 2017 r., od 25 sierpnia 2017 r. do 30 września 2017 r. i oddalił apelację w pozostałej części oraz rozstrzygnął o kosztach zastępstwa procesowego.

Odwołujący się D. G. zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanie w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji oraz zasądzenie kosztów postępowania. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: art. 6 k.c. przez przyjęcie, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa nie na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, a na jego przeciwniku procesowym oraz naruszenie przepisów postępowania: art. 227 w związku z art. 233 § 1 k.p.c., polegające na braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Zdaniem skarżącego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z powodu niezrealizowania przez Sądy pierwszej i drugiej instancji funkcji rozpoznawczej i kontrolnej tych Sądów. Popełnione przy ferowaniu powyższych wyroków uchybienia w stosowaniu prawa miały kwalifikowany charakter i są dostrzegalne w sposób oczywisty. Pominęto bowiem istnienie podstawowych zasad składania oświadczeń woli i udowadniania okoliczności zgodnie z ciężarem dowodu obciążającym w określonym zakresie każdą ze stron.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie wniósł jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia

sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK

227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz wniesionej skargi kasacyjnej nie pozwala na stwierdzenie, że zachodzi sugerowana przez skarżącego przesłanka przyjęcia skargi do rozpoznania w postaci oczywistej jej zasadności. Należy bowiem podkreślić, że z mocy art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak pod rozagę nieważność postępowania. Zgodnie z art. 398³ § 1 k.p.c. skargę kasacyjną można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego lub podstawie naruszenia przepisów postępowania. Obie podstawy kasacyjne pozostają ze sobą w związku funkcjonalnym. W świetle art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. nie jest bowiem możliwe prawidłowe zastosowanie prawa materialnego bez zgodnego z prawem procesowym ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. między innymi wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., I PK 164/05, Monitor Prawa Pracy 2006 nr 10, s. 541). I odwrotnie - zarzuty naruszenia przepisów postępowania mają znaczenie, jeżeli uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), zatem wpierw decyduje prawidłowo rozumiane prawo materialne, które określa przesłanki dochodzonego świadczenia, a te wyznaczają, jakie ustalenia stanu faktycznego są konieczne i mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu (art. 227 k.p.c.). Zarzuty podstawy procesowej nie mogą być dowolne, lecz muszą pozostawać w związku z normą prawa materialnego, od której zależy wynik sprawy. Poza tym nie powinny pomijać ograniczenia z art. 398³ § 3 k.p.c., w myśl którego podstawy skargi kasacyjnej nie mogą stanowić zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. W postępowaniu kasacyjnym zachodzi też związanie ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Tymczasem w niniejszej sprawie, we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się tylko na niezrealizowanie przez Sądy obu instancji funkcji rozpoznawczej i kontrolnej. Nie wskazał nawet, jakich przepisów miałyby dotyczyć oczywista zasadność skargi, ani nie nawiązał do treści tychże

przepisów. Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jej autor nie przedstawił żadnego wywodu prawnego wyjaśniającego, na czym polega kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów materialnoprawnych lub procesowych, które doprowadziło do wydania oczywiście niesłusznego wyroku. Argumentów za istnieniem tejże przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecnictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130 i orzeczenia w nim powołane).

Dodatkowego wskazania wymaga, że z ramach podstawy skargi kasacyjnej dotyczącej naruszenia przepisów prawa materialnego skarżący podniósł wyłącznie zarzut obrazy art. 6 k.c. Jak wynika z doktryny i orzecnictwa, norma wywodzona z art. 6 k.c. nie ma samodzielnego zastosowania w praktyce orzecniczej, lecz

zawsze współwystępuje z odpowiednią normą prawa materialnego, stanowiącą podstawę prawną roszczenia. Do naruszenia art. 6 k.c. dochodzi bowiem wówczas, gdy sąd dowodem określonego faktu obarczy stronę wbrew regule wynikającej z tego przepisu. Błędne związanie ciężarem udowodnienia stanowi podstawę do sformułowania zarzutu naruszenia prawa materialnego, a nie prawa procesowego. Oznacza to, że dopiero zarzut takiego naruszenia, wraz ze wskazaniem wadliwie zinterpretowanego przepisu, z którego wywodzone jest roszczenie, może być podstawą sformułowania zarzutu kasacyjnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2011 r., III SK 4/10, LEX nr 901642 oraz B. Janiszewska [w:] Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz do wybranych przepisów, red. J. Gudowski, Gdańsk 2018, art. 6). W niniejszej sprawie trudno zaś stwierdzić jakiekolwiek powiązanie zarzucanych uchybień procesowych z przesłankami prawa materialnego, a tym samym wykazać wpływ zaistniałych - w ocenie skarżącego - uchybień na wynik sprawy.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy opierając się na zebranych materiale dowodowym dokonał jego odmiennej oceny, wskazując, z jakich powodów podzielił zarzuty apelacji. Sąd Okręgowy stwierdził, że wnioskodawca przedkładając za sporne okresy zaświadczenia lekarskie i wykonując w tych okresach pracę zarobkową lub podejmując inną aktywność niezgodną z celem zwolnienia lekarskiego (uczestniczenie w szkoleniach technicznych), wprowadził organ rentowy w błąd co do okoliczności warunkujących powstanie prawa do zasiłku chorobowego, co uzasadnia żądanie zwrotu pobranych nienależnie świadczeń (s. 7 i v. uzasadnienia). Dokonana ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącego w tym zakresie argumenty nie mogą stanowić polemiki z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi, ponieważ zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. nie stanowi ona kontroli kasacyjnej.

Konkludując, wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).